

## **Expunere de motive**

Lipsa de transparenta si coruptia din administratia publica au afectat constant evolutiile economice, sociale si politice si raporturile Romaniei cu organismele internationale, ca si perspectivele Romaniei de aderare la aceste organisme.

Analizele interne si ale unor organisme internationale, precum si constatarile unor institutii publice de control financiar si economic, arata faptul ca lipsa de integritate a demnitarilor si functionarilor publici este o cauza importanta a coruptiei din Romania. Integritatea comportamentului oamenilor politici, al demnitarilor si al functionarilor publici este afectata in cea mai mare masura de conflictul dintre interesul public si interesele private ale acestora.

In perioada de dupa 1989, multi demnitari si functionari publici s-au folosit de functiile lor pentru obtinerea de beneficii personale sau de grup, constind, de exemplu, in:

- obtinerea de avantaje proprii importante pe seama unor intreprinderi economice de stat;
- obtinerea, in conditii preferentiale, de credite de la banci publice, CEC, ori prin linii de creditare guvernamentale externe;
- ocuparea unor functii retribuite in organele de conducere ale unitatilor de productie, servicii si bancare de stat;
- inlesniri fiscale prin esalonarea sau anularea datoriilor;
- obtinerea de sume mari de bani din surse si pe cai nelegale ca finantare a politicianilor si a partidelor politice;
- ocuparea si cumpararea nelegala si adesea la preturi derizorii a unor locuinte din fondul locativ de stat sau nationalizate. (Raportul Comisiei Parlamentare de Ancheta din anul 1995 asupra atribuirii de locuinte unor demnitari si functionari publici si rapoartele pe aceeasi tema ale Departamentului de Control al Guvernului din anii 1996 si 1997 au consemnat 167 de cazuri in care importanti demnitari si inalti functionari publici au beneficiat de repartitii nelegale de locuinte, cumparate ulterior la preturi derizorii.

Instituirea unei legi privind declararea si publicarea averilor functionarilor publici este cea mai sigura solutie pentru identificarea conflictelor de interese si detectarea practicilor de coruptie.

Organizatia Transparency International, cu sediul la Berlin, monitorizeaza, din anul 1995, gradul de perceptie a coruptiei din cele mai importante state ale lumii.

In studiile efectuate, Transparency International stabileste un Indice de Perceptie a Coruptiei (IPC), acordand note de la 0 la 10, in functie de aspecte care vizeaza in principal nivelul de coruptie al politicianilor si functionarilor publici, asa cum este el perceput de reprezentanti ai mediului international de afaceri si de institutiile de analiza a riscului de tara.

Printre cele mai importante criterii luate in calcul de Transparency International in realizarea studiilor sale se regasesc perceptiile despre abuzul in serviciu si luarea de mita, uzitate de politicieni si functionari publici in organizarea licitatiilor publice.

In studiul efectuat de Transparency International in anul 2001 in 91 de state ale lumii, Indicele de Perceptie al Coruptiei (IPC) in Romania este de 2.8.

Situatia statelor est-europene si cele care au facut parte din lagarul comunist este urmatoarea: - Ungaria - 5.3; Slovenia - 5.2; Lituania - 4.8; Polonia - 4.1; Bulgaria - 3.9; Croatia - 3.9; Cehia - 3.9; Slovacia - 3.7; Letonia - 3.4; Moldova - 3.1; Romania - 2.8; Kazahstan - 2.7; Uzbekistan - 2.7; Rusia - 2.3; Ucraina - 2.1. Fata de anul 2000, pozitia Romaniei s-a deteriorat de la 2.9 la 2.8. Astfel, Romania se plaseaza din acest punct de vedere mult in urma celorlalte tari care negociaza aderarea la Uniunea Europeana.

Concluzia raportului Transparency International este ca Romania este perceputa ca o tara al carei mediu politic si economic este marcat de un nivel inalt al coruptiei.

Banca Mondiala recomanda ca impotriva coruptiei sa fie adoptate acte normative cu urmatorul continut:

1. Nici un functionar public nu va primi cadouri, sume de bani sau orice depaseste o valoare simbolica din partea unei persoane care nu este membru al familiei sale.
2. Nici un functionar public nu va putea avea, direct sau indirect, un interes in o companie sau alta unitate afectata de deciziile acelui functionar.
3. Nici un functionar public nu poate sa angajeze o persoana care ii este ruda.
4. Toti functionarii publici trebuie sa faca publice relatiile pe care le au cu persoane sau firme in favoarea carora aproba un contract sau o concesiune.
5. In cele din urma, **in fiecare an, functionarii publici peste un anumit nivel de salarizare trebuie sa faca publice toate bunurile pe care le-au dobandit direct sau indirect.**

Practica declararii averilor demnitarilor se regaseste in mai multe democratii avansate.

In **Statele Unite ale Americii**, in termen de 30 de zile de la ocuparea unei functii, orice functionar al statului federal este obligat sa depuna o declaratie continind sursele, tipul si valoarea tuturor veniturilor ce depasesc 200 de dolari si provin din alte surse decit drepturile salariale de angajat al statului. Datele din declaratie se refera la toate veniturile obtinute cu un an inainte de ocuparea functiei sau depunerea candidaturii pentru functiile ocupate prin scrutin sau numire. Pe langa natura si valoarea veniturilor, functionarul trebuie sa declare, pornind de la o anumita valoare minima, creantele si debitele pe care le are vizavi de alti creditori au debitori decit rude de gradul I ale celui care da declaratia sau ale sotului sau sotiei acestuia.

Declaratia privind creantele trebuie dublata de una similara in cazul rudelor de gradul I.

Dupa completare, declaratiile se depun la Biroului de Etica al Guvernului sau, in unele cazuri, se inainteaza personal directorului Biroului de Etica al Guvernului. Imediat dupa inregistrarea lor, toate declaratiile dint facute publice, cu exceptia celor completate de angajati ai unor agentii ce implica securitatea nationala (CIA, DIA, NSA).

In **Marea Britanie** nu exista o lege privind declararea averii demnitarilor. In schimb, printr-o rezolutie a Camerei Comunelor, parlamentarii trebuie sa urmeze un Cod de Conduita. Acesta include un set de reguli referitoare la activitatile parlamentarilor, printre care se numara cea care interzice membrilor Camerei sa fie "avocati platiti" pentru grupuri de interese care incearca sa influenteze adoptarea unor masuri.

Potrivit acestui Cod de Conduita, parlamentarii trebuie sa depuna la inceputul mandatului o declaratie scrisa, detaliata a "intereselor financiare". Aceasta este reactualizata de fiecare data cind apar elemente noi si este depusa la Registrul Intereselor Membrilor. Registrul, in care trebuie sa figureze functiile detinute, veniturile realizate, sponsorizarile, cadourile, actiunile, alte beneficii, este accesibil publicului.

In **Franta**, Legea 88-227 din 1988 se refera la Transparenta financiara a vietii politice. Ea prevede ca orice functionar public avind un anumit rang, in decurs de doua luni dupa numire, transmite presedintei unei comisii special desemnate declaratia asupra averii. Faptul se repeta la acelasi interval de timp dupa incetarea indeplinirii atributiilor. Aceasta prevedere se aplica: parlamentarilor in Parlamentul European, presedintilor de consilii regionale, primarilor comunelor cu peste 30.000 de locuitori, consilierilor regionali, adjunctilor de primar din

localitatile cu peste 100.000 de locuitori, presedintilor, directorilor generali de la intreprinderile nationale, etc. Legea mai stipuleaza crearea unei Comisii pentru transparenta financiara a vietii politice, care trebuie sa primeasca declaratiile de avere.

Declaratiile sint confidentiale.

Nedeclararea averii este considerata echivalenta cu demisia din functia detinuta.

In **Republica Federala Germania**, nu exista o lege speciala privind averile demnitarilor, dar parlamentarii sint obligati sa isi declare veniturile suplimentare in fata presedintelui Bundestagului. Datele privind aceste venituri pot fi date publicitatii.

In **Suedia**, orice cetatean poate avea acces la declaratiile de venit aflate la Fisc, inclusiv cele ale politicianilor. In fiecare an, Fiscul publica o carte in care sint inscise veniturile tuturor cetatenilor suedezi.

Daca sint acuzati ca isi folosesc pozitia pentru a obtine cistiguri financiare, politicianii suedezi sint obligati sa isi dea demisia.

In **Portugalia**, membrii parlamentului trebuie sa si declare proprietatile imobiliare, actiunile, ambarcatiunile, conturile bancare, posturile in companii publice si private, datoriile. Registrele pot fi consultate cu aprobarea Curtii Constitutionale. Parlamentarii trebuie sa isi dea demisia daca violeaza aceasta prevedere si nu mai au dreptul sa candideze la functii publice pentru 1 pina la 5 ani.

In **Irlanda**, parlamentarii trebuie sa declare veniturile suplimentare, actiunile si functiile de conducere, contractele publice, veniturile din activitati de lobby. Aceste informatii se pastreaza in registre publice. O comisie independenta si o comisie permanenta a Parlamentului pot recomanda sanctiuni pentru incalcarea acestei prevederi.

In **Finlanda**, parlamentarii trebuie sa declare toate proprietatile detinute. Aceste informatii sint publice.

In **Grecia**, membrii parlamentului trebuie sa declare proprietatile imobiliare, actiunile, ambarcatiunile, conturile si veniturile din fiecare an. Registrul nu este public, dar parti din declaratiile parlamentarilor pot fi obtinute in baza unei cereri scrise. Persoanele care incalca aceasta lege pot fi sanctionate cu inchisoarea si pierderea drepturilor electorale pentru o perioada de cinci ani.

In prezent, in **Romania** este in vigoare Legea 115/1996 privind declararea si controlul averii demnitarilor, magistratilor, functionarilor publici si a unor persoane cu functii de conducere. Acest act normativ este criticabil din cel putin urmatoarele puncte de vedere:

1. Declaratiile de avere depuse in baza Legii 115/1996 sint confidentiale. In acest fel, opinia publica nu poate cunoaste informatii in legatura cu averea persoanelor la care se refera legea.

2. Declarațiile de avere se depun la numirea/alegerea în funcție și la încetarea atribuțiilor ce decurg din funcția respectivă. Acest sistem, fără nici o verificare pe parcursul exercitării funcției, nu permite efectuarea unui control real asupra averii.
3. Controlul averii demnitarilor poate fi efectuat doar în urma unei cereri făcute fie de către ministrul justiției sau procurorul general, fie de către demnitarii în cauză, în cazul în care averea lor a format obiectul unor imputări publice. Sistemul este formal și inefficient, fără relevanță practică.

Având în vedere aceste considerente, propunem modificarea Legii 115/1996 privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistratilor, functionarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere, cu adoptarea modificărilor descrise în propunerea legislativă depusă.